

การศึกษาเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา สิ่งจูงใจในการผลิตหญ้าแพงโกล่าของเกษตรกร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ผลิตหญ้าแพงโกล่าในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 130 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ (Chi-square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ครเมอร์วี (Cramer's V) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 51.77 ปี มีพื้นที่ทำนาหญ้าเฉลี่ย 5.30 ไร่ ผลิตหญ้าแพงโกล่าเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์และส่วนที่เหลือจำหน่าย มีประสบการณ์ในการผลิตเฉลี่ย 1.86 ปี เลี้ยงโค-กระบือเฉลี่ย 5.97 ตัว เพื่อใช้ประโยชน์จากผลผลิตหญ้าแพงโกล่า เกษตรกรร้อยละ 97.7 ปลูกหญ้าแพงโกล่าด้วยวิธีการหว่านน้ำตม และเก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่อหญ้ามียาวเฉลี่ย 29.41-41.31 วัน ได้ผลผลิต 2,106.12 กิโลกรัมต่อไร่ต่อครั้ง มีต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 4,237.11 บาทต่อไร่ ได้ผลตอบแทนที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 6,914.55 บาทต่อไร่ ต่อปี สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ติดต่อกัน 3-5 ปี เกษตรกรประสบปัญหาในการผลิตในเรื่อง ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ขาดแหล่งรับซื้อผลผลิต และภัยแล้ง

สิ่งจูงใจในการผลิตหญ้าแพงโกล่าของเกษตรกรประกอบด้วย สิ่งจูงใจภายในตัวเกษตรกรที่มีระดับ มาก 1 ประเด็น คือ ประสบการณ์และความสนใจในการผลิตหญ้าแพงโกล่าของเกษตรกร สิ่งจูงใจที่มีระดับ ปานกลางจำนวน 2 ประเด็น คือ 1) ความพร้อมด้านความรู้และปัจจัยการผลิต และ 2) ความมั่นคงด้าน อาหารสัตว์และ ความปลอดภัยจากสารเคมีปราบศัตรูพืช สิ่งจูงใจที่มีระดับน้อยจำนวน 2 ประเด็น คือ 1) ความ ภาคภูมิใจในความสำเร็จ และ 2) การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น

สิ่งจูงใจภายนอกตัวเกษตรกรที่มีระดับมากมี 3 ประเด็น คือ 1) คุณสมบัติที่ดีของหญ้าแพงโกล่า ที่ให้ผลผลิตสูง คุณภาพดี และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้ดี 2) ความสะดวกในการผลิต โดยมีขั้นตอน การผลิตไม่ซับซ้อนและการปลูกหนึ่งครั้งสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เป็นเวลายาวนาน และ 3) ผลตอบแทน จากการผลิต ซึ่งมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน มีสิ่งจูงใจในระดับปานกลางจำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ความ เหมาะสมทางด้านสภาพกายภาพของพื้นที่ 2) การตลาดและการจำหน่ายผลผลิตโดยผลผลิตหญ้าแพงโกล่าเป็น ที่ต้องการของตลาด มีแหล่งรับซื้อผลผลิตอย่างต่อเนื่อง และ 3) การส่งเสริมและบริการสนับสนุนซึ่งมีการ สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตและการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตหญ้าแพงโกล่า

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อใช้ ร่วมกับปุ๋ยเคมีในการลดต้นทุนการผลิต 2) ควรจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมในเรื่อง การผลิตหญ้าแห้งและการจัดทำ บัญชีฟาร์ม 3) ควรดำเนินการส่งเสริมโดยใช้การสาธิตและแปลงสาธิต 4) ควรสนับสนุนการพัฒนากลุ่ม เกษตรกรผู้ผลิต 5) ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ข้อมูลคุณสมบัติของหญ้าแพงโกล่าที่ให้ผลผลิตสูง ให้ผลตอบแทนดี มีความคุ้มค่าต่อการผลิต และการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนหญ้าเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

The aims of this research were to study incentives for pangola grass (*Digitaria eriantha*) production in paddy land of farmers in Changwat Khon Kaen and Changwat Maha Sarakham. One hundred and thirty farmers were randomly chosen and collected during the year of 2006. Data were statistically analyzed and expressed as frequency, percentage, mean, and standard division. Chi-square and correlation coefficient (Cramer's V) were used to determine significant differences and relationship among variable. The results revealed that the majority of the farmers was male, had the average age of 51.77 years old, had the average of beef and buffalo of 5.97 heads and had the average grass land of 5.30 rai. The average experience in pangola grass production of the farmers was 1.86 years. Pangola grass was mainly (97.7%) produced by the farmers using method of wet direct seeding and was mainly used for animal feed and for sale. The grass was harvested at the average age of 29.41-41.31 days and could be consecutively harvested by 3-5 years. The average yield was 2,106.12 kg/rai/time and the average of cost was 4, 2377.11 baht/rai. The average of net return (in cash) was 6,914.55 baht/rai/year. High cost of production was only an aspect of the production problem of farmers in much level. There were 2 aspects of the production problem in less level which were 1) insufficiency of market and 2) drought crisis.

The internal incentives for grass production of the farmers were as follows. The experience and interesting of the farmer was the one classified in much level. Two aspects, classified in medium level, were 1) knowledge and input factor and 2) animal feed security and pesticide safety. Two aspects, classified in less level, were 1) pride of success and 2) respectfulness from others.

The external incentives for grass production of the farmers were as follows. Three aspects were 1) the good characteristic of pangola grass (high yield, good quality and well-adaptation) 2) the convenience of production (no complication of production and long-lasting harvest) and 3) high rate of return. There were 3 aspects classified in medium level were 1) physical land suitability 2) marketing and product distribution; e.g. pangola grass was one of the market need and had a continuous demand and 3) extension and promotion in input and training of pangola grass production technique.

These findings highlight and suggest the set of procedures in order to achieve pangola grass production of the farmers as follow; 1) bio-organic fertilizer should be promoted to reduce cost of production 2) training in hay and farm account managements should be provided 3) paddy grass plot demonstration should be extended 4) farmer groups should be developed 5) characteristic of pangola grass in term of high yield, high rate of return, and solving the short of roughage problem should be broadly promoted.